

Stanovisko

sťažovateľov Ondreja Dostála, Petra Zajaca, Ladislava Bariaka, Luboša Mikušku, Petra Tatára, Petra Osuského, Richarda Duranu, Martina Thomaya, Martina Penera, Petra Gondu, Radovana Kazdu, Dušana Slobodu a Jaroslava Danišku vo veci namietaného porušenia ich základného práva zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo priznaného im v čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 7 ods. 1, čl. 93 ods. 1 a čl. 2 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo veci uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky č. 1596 z 11. mája 2005 (II. ÚS 171/05-47)

k vyjadreniu Národnej rady Slovenskej republiky k sťažnosti z 25. augusta 2005 (č. 1100/2005)

Sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy SR smeruje proti uzneseniu Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len "NR SR") č. 1596 z 11. mája 2005, ktorým NR SR vyslovila súhlas so Zmluvou o Ústave pre Európu bez toho, aby zároveň schválila ústavný zákon o vstupe Slovenskej republiky do štátneho zväzku s inými štátmi, ktorý by podliehal potvrdeniu v referende.

NR SR vo svojom vyjadrení z 25. augusta 2005 uvádza, že je "*sine ira et studio sporné, či Slovenská republika vstupuje predmetnou zmluvou do Európskej únie, ktorá má, podľa názoru sťažovateľov, nadobudnúť charakter štátneho zväzku, keď je jej členom od 1. mája minulého roku.*" Sťažovatelia pritom v sťažnosti netvrdia, že Slovenská republika Zmluvou o Ústave pre Európu vstupuje do Európskej únie, ani nespochybňujú, že Slovenská republika je členom Európskej únie od 1. mája 2004. Odôvodnenie sťažnosti sa opiera o argumenty, že (1) Európska únia by v prípade nadobudnutia platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu bola štátnym zväzkom, (2) vstup Slovenskej republiky do štátneho zväzku sa môže uskutočniť iba na základe ústavného zákona, ktorý sa potvrdí referendum a (3) v Slovenskej republike sa dosiaľ referendum o vstupe do štátneho zväzku neuskutočnilo, preto je nevyhnutné, aby sa o Ústave pre Európu, ktorá konštituuje Európsku úniu ako štátny zväzok, rozhodovalo prostredníctvom ústavného zákona o vstupe do štátneho zväzku, ktorý by podliehal potvrdeniu referendum. Argumentácia sťažovateľov sa teda nezakladá na tvrdení, že Slovenská republika vstupuje schválením Zmluvy o Ústave pre Európu do Európskej únie, ale že Zmluva o Ústave pre Európu mení charakter Európskej únie takým spôsobom, že jej schválenie v zmysle Ústavy SR vyžaduje aplikáciu príslušných ustanovení o vstupe do štátneho zväzku.

Ad Vyjadrenie NR SR k čl. 7 ods. 1 Ústavy SR

NR SR vo svojom vyjadrení v súvislosti s možnosťou, žeby sa ratifikácia Zmluvy o Ústave pre Európu mohla subsumovať pod čl. 7 ods. 1 Ústavy SR, pojednávajúci o vstupe do štátneho zväzku, uvádza: "*Obsahovo je zmluva len rozšírením, prípadne zmenou toho, k čomu sme sa zaviazali a pristúpili prostredníctvom Zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k Európskej únii, o ktorej sa referendum*

uskutočnilo v máji 2003. Toto potvrdzuje aj skutočnosť, že niektoré ustanovenia Zmluvy o prístupení Slovenskej republiky v Európskej únii (ďalej len "prístupová zmluva") sú obsahom 9. protokolu k zmluve." Sťažovatelia však v sťažnosti netvrdili, že Zmluva o Ústave pre Európu je izolovaným aktom, ktorej obsah nemá nijakú súvislosť s dovtedajšími procesmi európskej integrácie. Relevantnou je ale otázka, či ono "rozšírenie, prípadne zmena toho, k čomu sme sa zaviazali," nemá taký charakter, že ak bude platiť, bude možné EÚ považovať za štátny zväzok. Odkaz NR SR na referendum uskutočnené v máji 2003 je v danej súvislosti bezpredmetný, keďže nešlo o obligatórne referendum podľa čl. 7 ods. 1 a čl. 93 ods. 1 Ústavy SR, ktorého nekonanie sa namieta v sťažnosti, ale o referendum podľa čl. 93 ods. 2 Ústavy SR, čo v žiadnom prípade nemožno zamieňať.

NR SR vo svojom vyjadrení v tejto súvislosti ďalej uvádza, že vykonaním referenda o Zmluve o Ústave pre Európu "by sa zároveň vytvoril precedens, ktorý by otvoril cestu k prijímaniu jej ďalších zmien či dodatkov (napr. prístupenie nových členských štátov, systém passerelle – postup podľa čl. I-40 ods. 7 zmluvy) prostredníctvom ďalších nespočetných obligatórných referend." Ku uvedenému je potrebné poznamenať, že sťažovatelia sa v sťažnosti nedožadovali vykonania referenda o akejkoľvek zmene zakladajúcich zmlúv Európskych spoločenstiev a Európskej únie, či prípadných budúcich zmien Zmluvy o Ústave pre Európu, ale v súlade s Ústavou SR upozornili na potrebu konania obligatórneho referenda v prípade takej zmeny, ktorá má charakter, vo vzťahu ku ktorému možno uplatniť čl. 7 ods. 1 Ústavy SR pojednávajúci o vstupe do štátneho zväzku. Je samozrejme nelogické, aby v prípade, že NR SR schváli ústavným zákonom, ktorý sa potvrdí referendum, vstup do štátneho zväzku s inými členskými štátmi EÚ, sa referendum opakovane konalo pri akejkoľvek ďalšej zmene Zmluvy o Ústave pre Európu. Nič také však zo sťažnosti nevyplýva. Citované vyjadrenie NR SR je vo vzťahu k posúdeniu predmetnej veci nenáležité, pretože skutočnosť, či sa postupom podľa Ústavy SR vytvorí nejaký precedens, ktorý bude mať nejaké praktické dôsledky, predsa nemôže byť určujúca pre posúdenie ústavnosti nejakej otázky a prípadne vyvolávať pochybnosť v tom, či štátne orgány majú postupovať v súlade s Ústavou SR alebo nie. Relevantnou je iba poznámka NR SR vo vzťahu k prístupeniu nových štátov. Ak bude mať EÚ v prípade nadobudnutia Zmluvy o Ústave pre Európu charakter štátneho zväzku, vyvstane tým otázka, či prístupenie ďalších krajín do EÚ bude znamenať, že SR vstupuje do štátneho zväzku s ďalšími krajinami a či si to vyžaduje uplatnenie čl. 7 ods. 1 Ústavy SR. To je však otázka pre prípadný ďalší výklad Ústavy SR Ústavným súdom SR, ktorý však nemôže mať priamy vplyv na zodpovedanie otázky, či sa postup podľa čl. 7 ods. 1 mal uplatniť pri ratifikácii Zmluvy o Ústave pre Európu.

Podľa Vyjadrenia NR SR treba zväziť, "či je prebratie zmluvy prostredníctvom ústavného zákona vhodné vzhľadom na priamy účinok niektorých ustanovení zmluvy, ktorá má prednosť pred právom členských štátov podľa čl. I-6 zmluvy, a ktorú svojou judikatúrou potvrdzuje Súdny dvor (napr. C-6/64 "Costa v. ENEL", C- 11/70 "Internationale Handelsgesellschaft", C-48/71 "Komisia v. Taliansko") v analógii so zákazom preberania nariadení Európskej únie s rovnakým účinkom." Uvedená námietka je neopodstatnená, pretože prednosť práva EÚ pred právom členských štátov opierajúca sa o judikatúru Európskeho súdneho dvora nehovorí nič o tom, akým spôsobom sa má ratifikovať Zmluva o Ústave pre Európu v členských krajinách. Tento postup je ponechaný na jednotlivé členské štáty a uskutočňuje sa

v súlade s ich domácou legislatívou a ústavnými pomermi. Odvolanie sa na prednosť práva EÚ pred právom členských štátov nemôže byť v žiadnom prípade dôvodom pre postup v rozpore s Ústavou SR, a preto je vo vzťahu k predmetnej sťažnosti bezpredmetné. Uvedená poznámka je navyše aj nelogickou argumentáciou v kruhu, keď NR SR sa pri určovaní spôsobu ratifikácie Zmluvy o Ústave pre Európu odvoláva na čl. I-6 tejto zmluvy, ktorá však ešte nebola ratifikovaná, nenadobudla platnosť, a teda sa na všeobecnú zásadu v nej uvedenú nemožno ani teoreticky odvolávať pri riešení otázky, akým spôsobom má byť táto zmluva ratifikovaná.

Spornou je podľa NR SR, *“či Európska únia, tak ako je jej charakter upravený v zmluve vykazuje znaky štátneho zväzku. Podľa čl. I5 zmluvy “Európska únia rešpektuje rovnosť členských štátov pred ústavou (EÚ), ako aj ich národnú identitu obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch, vrátane regionálnych a miestnych samospráv. Rešpektuje ich základné štátne funkcie, najmä zabezpečovanie územnej celistvosti štátu, udržiavanie verejného poriadku a zabezpečovanie národnej bezpečnosti.”* V sťažnosti bolo podrobne preukázané, že EÚ bude v prípade nadobudnutia platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu vykazovať znaky štátneho zväzku. Uvedené námietky to nemôžu nijako spochybniť, pretože namietané atribúty by mohli byť použité iba ako argument proti tvrdeniu, že EÚ je jednotným (unitárnym) štátom. Sťažovatelia však netvrdia, že EÚ by v prípade nadobudnutia platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu bola unitárnym štátom, ale štátnym zväzkom. A štátny zväzok ako útvar zložený z viacerých štátov, rovnako ako zložené štáty typu federácie predsa bez problémov môžu rešpektovať rovnosť svojich členských štátov pred ústavou, ich identitu obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch, či ich základné funkcie, územnú celistvosť alebo zabezpečovanie verejného poriadku a národnej bezpečnosti. Územnú integritu svojich členských štátov rešpektujú napr. aj Spojené štáty americké. Článok IV. Oddiel 3 ods. 1 Ústavy Spojených štátov amerických uvádza: *“O prijatí nových štátov do Únie rozhoduje Kongres, avšak žiaden štát nesmie vzniknúť na území iného štátu, ani spojením dvoch alebo viacerých štátov alebo častí niekoľkých štátov bez toho, aby s tým vyslovili súhlas zákonodarné orgány týchto štátov a Kongres.”* Rešpektovanie rovnosti členských štátov je zrejme z ich rovnakého zastúpenia v Senáte Kongresu USA, ktorého nemôže byť žiadny štát zbavený bez svojho súhlasu (Článok V Ústavy USA). Štáty USA sú navzájom politicky i právne rovnoprávne o statnými štátmi, sami si utvárajú miestne samosprávne jednotky, zodpovedajú za zachovanie práva a poriadku na svojom území atď. Nikto však na základe toho nespochybňuje, že USA sú štátom, ako sa o to pokúša NR SR vo svojom vyjadrení vzťahu k EÚ.

Ad Vyjadrenie NR SR k čl. 7 ods. 2 Ústavy SR

NR SR vo svojom vyjadrení upozorňuje na unikátnu formu spolupráce v rámci EÚ, ktorá *“prejudikovala jej samostatnú úpravu v odseku 2, a tým aj naznačila nemožnosť subsumpcie otázok s ňou spojených pod iné ustanovenia.”* Uvedené je veľmi účelovou a jednoznačne nesprávnou interpretáciou čl. 7 ods. 2 Ústavy SR. Samostatná úprava možnosti výkonu časti práv Slovenskej republiky na EÚ v čl. 7 ods. 2 v žiadnom prípade nemala za cieľ vylúčiť možnosť použitia čl. 7 ods. 1, keď nastane situácia, ktorá si to bude vyžadovať. Ako upozornil Radoslav Procházka *“Jedným z účelov výslovného rozlíšenia medzi mechanizmami podľa čl. 7 ods. 1 a čl.*

7 ods. 2 ústavy tak môže byť aj rozlíšenie medzi situáciou, kedy dochádza k prenosu výkonu časti práv na EÚ a EÚ, ale tento prenos nezakladá vstup do štátneho zväzku a situáciou, kedy prenos kompetencií z pôsobnosti zvrchovanej moci SR na EÚ ako subjekt medzinárodného práva vyvoláva účinky zodpovedajúce vstupu do štátneho zväzku.” (Procházka, R.: Európska únia ako štátny zväzok, Justičná revue č. 1/2005) Z dôvodovej správy k ústavnému zákona č. 90/2001 Z.z., ktorým sa súčasťou Ústavy SR stal čl. 7 ods. 2, vyplýva, že podľa názoru ústavodarcu nebola EÚ v podmienkach zmluvy o EÚ a Zmluvy o založení ES v znení neskorších zmien a doplnení štátnym zväzkom pre účely čl. 7 ods. 1. Nevyplyva z nej však, žeby ústavodarca úplne vylučoval použitie čl. 7 ods. 1 vo vzťahu k procesom európskej integrácie v prípade, že sa zmení charakter EÚ.

Vo vyjadrení NR SR sa ďalej uvádza: *“Ak máme za to, že zmluva je nahradením všetkých zmlúv, na ktorých sú založené Európske spoločenstvá a Európska únia, a teda k orginálnemu prenosu výkonu právomocí už došlo ratifikáciou prístupovej zmluvy Slovenskou republikou, do úvahy znova prichádza možná duplicita referenda, keďže sa referendum už raz konalo na základe takto charakterizovanej zmluvy (čl. 7 ods. 2 ústavy). Ďalej vzniká otázka, či pri každej zmene zmluvy by sa malo postupovať podľa tohto ustanovenia a či ustanovenie čl. 7 ods. 2 prvá veta ústavy už nie je “skonsumované”.* NR SR vychádza z nesprávneho predpokladu, že Zmluva o Ústave pre Európu je iba nahradením všetkých doterajších zmlúv, ona je však z obsahového hľadiska vo viacerých bodoch aj ich zmenou a rozšírením, ktorá mení charakter EÚ. Vyjadrenie NR SR navyše ignoruje rozdiel medzi “prenosom výkonu právomocí” na EÚ a ES, ku ktorému prišlo prístupovou zmluvou a na ktorý bola NR SR oprávnená čl. 7 ods. 2 ústavy a prenosom nielen výkonu, ale aj samotných právomocí SR na EÚ, ktorý predpokladá Zmluva o Ústave pre Európu v čl. I-1. R. Procházka upozornil na závažnosť tohto rozdielu z hľadiska doktrinálneho a praktického: *“V prípade, že členský štát prenáša “len” výkon časti svojich zvrchovaných práv, týchto práv sa nevzdáva a zostávajú mu zachované, akurát ich výkonom poveruje iný subjekt. V prípade, že prenáša niektoré zo svojich zvrchovaných práv však už členský štát príslušný subjekt nepoveruje ich výkonom, ale mu samotné tieto práva postupuje. Tento rozdiel možno popísať aj ako rozdiel medzi poverením výkonom (časti) suverenity a postúpením (časti) suverenity ako takej. Zatiaľ čo čl. 7 ods. 2 ústavy upravuje mechanizmus, ktorým SR poveruje výkonom časti svojich práv Spoločenstvá a Úniu, účelom čl. 7 ods. 1 ústavy je práve úprava procesu, ktorým sa SR vzdáva časti svojej suverenity jej postúpením zmluvne konštituovanému štátnemu zväzku.”* (Procházka, R.: cit. článok) Poukazovanie na možnú duplicitu referenda je nenáležité, keďže referendum v roku 2003 nebolo obligatórnym referendum, ktorým by sa potvrdzoval ústavný zákon o vstupe SR do štátneho zväzku s inými štátmi podľa čl. 7 ods. 1 a čl. 93 ods. 1 Ústavy SR, a teda nemôže byť s takýmto referendum duplicitné. Ani ho vzhľadom na svoj charakter nemôže nahradiť – platnosť referenda podľa čl. 93 ods. 2 Ústavy SR v roku 2003 nebola nevyhnutnou podmienkou ratifikácie prístupovej zmluvy, kým vstup do štátneho zväzku podľa čl. 7 ods. 1 by bez súhlasného výsledku platného referenda podľa čl. 93 ods. 1 nebol možný.

Ad Vyjadrenie NR SR k údajnej nemožnosti konania referenda pre nesúlad s čl. 93 ods. 3 Ústavy SR

Vyjadrenie NR SR pripúšťa možnosť uskutočniť o Zmluve o Ústave pre Európu fakultatívne referendum podľa čl. 93 ods. 2 Ústavy SR ako o dôležitej otázke verejného záujmu, poukazuje však na “čl. 93 ods. 3 ústavy, podľa ktorého predmetom referenda nemôžu byť základné práva a slobody, ktoré sú v zmluve priamo zakomponované v II. časti Charta základných práv únie.” Uvedená výhrada je neopodstatnená aj vo vzťahu k čl. 93 ods. 2, ešte viac však vo vzťahu k čl. 93 ods. 1 Ústavy SR, ktorého porušenie bolo namietané v sťažnosti. Ak by boli naplnené ústavou predpokladané podmienky pre postup podľa čl. 93 ods. 1 Ústavy SR, bolo by takéto referendum obligatórne, a teda by sa muselo uskutočniť. Jeho predmetom by neboli základné práva a slobody obsiahnuté v Zmluve o Ústave pre Európu, ale schválenie ústavného zákona o vstupe do štátneho zväzku s inými štátmi, a teda logicky by nemohlo byť v rozpore s čl. 93 ods. 3 Ústavy SR. Navyše však nie je opodstatnené predpokladať rozpor s čl. 93 ods. 3 ani v prípade, žeby išlo o fakultatívne referendum podľa čl. 93 ods. 2, ktoré by nebolo referendum o ústavnom zákone o vstupe do štátneho zväzku, ale jeho predmetom by bolo iba vyslovenie súhlasu s ratifikáciou Zmluvy o Ústave pre Európu. Ak by sa totiž taký extenzívny výklad čl. 93 ods. 3 Ústavy SR, aký je obsiahnutý vo Vyjadrení NR SR k sťažnosti, mal uplatňovať ako všeobecná zásada, nemohlo by sa uskutočniť ani referendum o vstupe SR do EÚ v roku 2003. Vstup SR do EÚ sa totiž realizoval prostredníctvom ratifikácie *Zmluvy o pristúpení k Európskej únii*, ktorá obsahovala aj kapitoly ako *Dane* alebo *Finančné a rozpočtové ustanovenia*, pričom čl. 93 ods. 3 vylučuje z predmetu referenda aj dane a štátny rozpočet. Takýto extenzívny výklad by však bol jednoznačne v rozpore s účelom zahrnutia čl. 93 ods. 3 do Ústavy SR, ktorý má byť poistkou proti možnosti zneužitia inštitútu priamej demokracie. Zo schválenia, či neschválenia Zmluvy o Ústave pre Európu však priamo žiadne ohrozenie základných práv či slobôd nevyplýva, aplikácia čl. 93 ods. 3 Ústavy SR je teda v predmetnej veci neodpodstatnená.

Ad Vyjadrenie NR SR k otázke, či by Európska únia bola v prípade platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu štátnym zväzkom

Z troch zásadných argumentov, na ktorých je založená sťažnosť, sa NR SR vyjadrila iba k otázke, či by EÚ v prípade nadobudnutia Zmluvy o Ústave pre Európu bola štátnym zväzkom. Poukazuje pri tom na to, že zmluva má iba nahradiť doterajšie zmluvy “s cieľom ich zjednodušenia a zjednotenia do jedného právneho základu, pri súčasnej reforme ich inštitucionálneho rámca”. Argumentácia sťažnosti nie je založená na snahe spochybniť kontinuitu s doterajšími zmluvami, preto nepovažujeme za potrebné reagovať na tie časti Vyjadrenia, v ktorých sa NR SR snaží na túto kontinuitu poukazovať. Za nedostatočnú možno považovať argumentáciu NR SR, v ktorej sa odvoláva na preambulu a ďalšie skôr deklaratívne časti Zmluvy o Ústave pre Európu (čl. I-1 a I-5), pričom nijako nepreukazuje, v čom konkrétne citované ustanovenia spochybňujú tvrdenie, že po nadobudnutí platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu by EÚ mala charakter štátneho zväzku. A už úplne vágne a pre účel právneho posúdenia Zmluvy o Ústave pre Európu nemajúce žiadnu hodnotu je odvolávanie sa na čisto deklaratívne dokumenty typu *Deklarácia o budúcnosti Európskej únie* alebo uznesenie Európskeho parlamentu (2004/2129/(INI)) z 12. januára 2005 o Zmluve pre Európu. Vyjadrenie NR SR správne pripomína, že Konvent o budúcnosti Európy bol na základe spomínanej *Deklarácie* ustanovený, aby

hľadal odpoveď na otázky precíznejšieho a transparentnejšieho rozdelenia právomocí medzi EÚ a členskými štátmi, zaoberal sa statusom Charty základných práv EÚ, zjednodušením a lepšou zrozumiteľnosťou základných zmlúv a postavením národných parlamentov v architektúre EÚ a že úlohou Konventu nebolo explicitne formulovať ústavu EÚ, či zásadné zmeny jej vnútorného usporiadania. To však nemení nič na skutočnosti, že Konvent nesplnil na počiatku deklarované úlohy a sústredil sa na tvorbu európskej ústavy. Z uvedenej *Deklarácie* teda nemožno usudzovať vôbec nič vo vzťahu k právnym dôsledkom Zmluvy o Ústave pre Európu. Rovnako čisto deklaratívne a právne irelevantné je konštatovanie Európskeho parlamentu z vyššie spomínaného uznesenia, že Zmluva o Ústave pre Európu *“poskytuje záruky, že Európska únia sa nikdy nestane centralizovaným všemocným superštátom, pre silný dôraz na jej decentralizáciu, povinnosť rešpektovania národných identít členských štátov, pre princípy delegovaných právomocí, subsidiarity a proporcionality a z dôvodu účasti členských štátov v systéme rozhodovania Európskej únie.”* Uvedené je výlučne vyslovením názoru, nie právne záväzným textom. Navyše je zrejmé, že ani dôsledné napĺňanie všetkých uvedených charakteristík, nie je zárukou, že sa nevzťahujú na štátny zväzok, či dokonca jednotný štát. Rešpektovanie identít členských štátov, ich účasť na rozhodovaní štátneho celku, či princíp delegovania kompetencií sa uplatňujú aj v rámci federácií, ktoré predstavujú integrovanejšiu formu zloženého štátu. A princípy decentralizácie, subsidiarity, či proporcionality možno dokonca uplatňovať aj v rámci unitárneho štátu.

V sťažnosti sme uviedli podrobnú argumentáciu v prospech tézy, že EÚ bude v prípade platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu štátnym zväzkom, pretože bude disponovať znakmi, funkciami, inštitúciami a symbolmi, ktoré charakterizujú štátny útvar (časť **ad 1** sťažnosti). Uvedené sme podložili aj konkrétnymi odkazmi na obsah Zmluvy o Ústave pre Európu. Zároveň sme vyslovili názor, že ak by chcel niekto spochybniť túto tézu a tvrdiť, že EÚ by v prípade nadobudnutia platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu nebola štátnym zväzkom, musel by sa vysporiadať s otázkou, čím by sa v takom prípade EÚ líšila od štátneho zväzku, a vysvetliť, aké ďalšie znaky, funkcie, kompetencie, inštitúcie a symboly by musela ešte nadobudnúť, aby sa štátnym zväzkom stala. Vyjadrenie NR SR pripúšťa, že nadobudnutím platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu sa charakter EÚ posúva bližšie k štátnemu zväzku, označuje však za sporné, či toto právne postavenie už EÚ dosiahne a vyjadruje názor, že nie. Tento názor však nie je podložený jasnou argumentáciou, ktorá by preukazovala, čím by sa EÚ v takom prípade líšila od štátneho zväzku. Poukazuje iba na niekoľko špecifických prvkov, ktoré podľa názoru NR SR neumožňujú EÚ jednoznačne zaradiť do existujúcich kategórií medzinárodného práva, a to ani ako medzinárodnú organizáciu, ani ako štátny útvar. Samotné poukázanie na špecifické prvky usporiadania EÚ však nie je dostatočné pre vyvrátenie argumentácie sťažnosti o tom, že EÚ by mala charakter štátneho zväzku. Každý štát, zložený štát, či štátny zväzok totiž má svoje špecifické prvky, ktoré sa nenachádzajú v iných existujúcich štátoch, zložených štátoch, či štátnych zväzkoch. Zo samotného faktu existencie týchto špecifických znakov však nevyplýva, že príslušný útvar nie je možné charakterizovať ako štát, zložený štát alebo štátny zväzok. Podstatné sú základné znaky, funkcie, inštitucionálna a symbolická výbava, ktorých prítomnosť v EÚ po schválení Zmluvy o Ústave pre Európu bola dostatočne preukázaná v sťažnosti. Vyjadrenie NR SR prítomnosť týchto základných znakov, funkcií, inštitucionálnej

a symbolickej výbavy zásadným spôsobom nespochybňuje a týka sa skôr parciálnej formy a určitých špecifik týchto charakteristík štátneho zväzku, nie ich samotnej podstaty. Rovnako Vyjadrenie NR SR nedáva žiadnu odpoveď na otázku, ktoré z ním namietaných špecifických prvkov EÚ by museli mať kvalitatívne inú podobu (a akú), aby bolo možné EÚ považovať za štátny zväzok. Napriek týmto zásadným nedostatkom, ktoré spochybňujú argumentáciu NR SR ako celok, sa nižšie vyjadríme aj k jednotlivým námietkam, týkajúcim sa špecifických prvkov.

Vyjadrenie NR SR uvádza, že *“o mnohých otázkach rozhodujú predstavitelia jednotlivých členov Európskej únie, a to ako zástupcovia vlád členských štátov, a nie ako osobitní predstavitelia Európskej únie, teda zástupcovia jej orgánov... a nie všetky ich rozhodnutia majú právne účinky”*. Uvedené nijako nespochybňuje tézu o EÚ ako štátnom zväzku. O mnohých otázkach totiž rozhodujú priamo orgány EÚ, nie predstavitelia jednotlivých členov EÚ, a mnohé z týchto rozhodnutí majú priame účinky. Spoluúčasť členských štátov, resp. ich reprezentácii na rozhodovaní celku je prípustnou charakteristikou štátneho zväzku, keďže sa nejedná o unitárny štát, ale o štátny zväzok, ktorý vzniká spojením viacerých štátov, resp. subjektov vykazujúcich znaky štátneho útvaru.

Vyjadrenie NR SR uvádza ako ďalší špecifický prvok *“jednomyseľnosť pri prijímaní rozhodnutí v Európskej rade a v Rade vo viacerých kľúčových oblastiach...a systém záchranej brzdy, tzv. emergency brake, ktorý sa uplatňuje pre niektoré oblasti trestného práva a sociálnej politiky”*. Uvedené nijako nespochybňuje tézu o EÚ ako štátnom zväzku. O mnohých iných otázkach sa totiž nemá rozhodovať jednomyseľne, ale kvalifikovanou väčšinou. Navyše existuje možnosť rozširovať okruh otázok, o ktorých sa nemá rozhodovať jednomyseľne, ale kvalifikovanou väčšinou. Spôsob prijímania rozhodnutí a výšku kvóra pre prijatie rozhodnutia pritom nemožno samé o sebe považovať za niečo, čo by mohlo spochybniť charakter nejakého subjektu ako štátneho zväzku. Schvaľovanie dodatkov k Ústave USA je napr. podmienené schválením dodatku v troch štvrtinách zákonodarných orgánov členských štátov. Trojštvrťinové kvórum nie je v demokratických systémoch bežnou podmienkou pre prijímanie rozhodnutí, nijako to však nespochybňuje skutočnosť, že USA majú charakter štátu.

Vyjadrenie NR SR ďalej uvádza, že *“dva z navrhovaných symbolov Európskej únie sú totožné so symbolmi inej medzinárodnej organizácie, Rady Európy, čo možno považovať za stotožnenie sa s účelom jej existencie, a nie za prejav výlučnosti a štátnosti Európskej únie.”* Hoci nie je jasné, čo sa myslí stotožnením EÚ s účelom existencie Rady Európy, uvedené nijako nespochybňuje tézu o EÚ ako štátnom zväzku. Skutočnosť, že niektorý štátny symbol štátu je totožný so štátnym symbolom iného štátu je úplne irelevantná pre posúdenie toho, či dotýčaný subjekt je štátnym útvarom alebo nie. Napr. Monako a Indonézia majú rovnakú vlajku, vo vzťahu k ich štátnosti však z tohto faktu nevyplýva vôbec nič.

Vyjadrenie NR SR uvádza, že *“zmluva síce upravuje občianstvo Európskej únie, ale otázky týkajúce sa štátneho občianstva členského štátu, ktoré sa považuje za primárne, ostávajú vo výlučnej právomoci jednotlivých štátov”*. Uvedené nijako nespochybňuje tézu o EÚ ako štátnom zväzku. Už v sťažnosti sme uviedli, že občianstvo EÚ je explicitne definované v čl. I-10 Zmluvy o Ústave pre Európu a je

“*síce odvodené od štátnej príslušnosti niektorého členského štátu, ktorú nenahrádza, ale dopĺňa, v prípade štátneho zväzku je však bežné, že jeho občania sú zároveň občanmi jeho členských štátov.*” Skutočnosť, že občianstvo členského štátu je považované za primárne a že jeho úprava je ponechaná na špecifickú úpravu jednotlivých štátov nie je v rozpore s existenciou štátneho zväzku. Ústava USA, prijatá v roku 1787, sa o občianstve USA zmieňovala len vo vzťahu k možnosti výkonu štátnych funkcií a k niektorým ďalším oprávneniam, nijako bližšie však neupravovala vzťah medzi občianstvom USA a občianstvom jednotlivých štátov. Ústavou bol upravený iba vzťah medzi občianstvom jednotlivých štátov: “*Občania ktoréhokolvek štátu požívajú všetky výsady a slobody ako občania ostatných štátov.*” (Článok IV, oddiel 2 ods. 1 Ústavy USA). Definícia termínu občan USA sa do Ústavy USA dostala až XIV. dodatkom v roku 1868, podľa ktorého “*všetky osoby narodené alebo naturalizované v Spojených štátoch a podriadené ich jurisdikcii sú občanmi Spojených štátov a štátu, ktorého sú obyvateľmi.*” Samotný tento fakt však zrejme nebude dostatočný na to, aby sme Spojeným štátom americkým upierali atribút štátnosti v období medzi rokmi 1787 a 1868.

Vyjadrenie NR SR uvádza, že “*zmluvou nie je žiadnym spôsobom dotknutá úprava vlastníctva v členských štátoch*”. Uvedené nijako nespochybňuje tézu o EÚ ako štátnom zväzku. Úprava vlastníctva nie je základným definičným znakom štátu, ktorý by v zloženom štáte nemohol byť ponechaný na členské štáty. V USA napr. prijímanie občianskoprávných noriem patrí medzi výlučné právomoci jednotlivých štátov.

Vyjadrenie NR SR uvádza, že “*pojmem územie Európskej únie, ktorého základom sú územia všetkých členských štátov, sa používa vždy iba v súvislosti s určitou čiastkovou náplňou (napr. Schengenské pravidlá vo väzbe na voľný pohyb osôb), pričom sú prípustné výnimky pre niektoré členské štáty, teda niektoré časti “územia” sú vlastne mimo neho, resp. majú osobitný režim*” a spomína “*rozlišovanie vonkajších a vnútorných hraníc s osobitnými právnymi dôsledkami, vrátane možnosti zmeny režimu vnútornej hranice na vonkajšiu hranicu*”. Uvedené nijako nespochybňuje tézu o EÚ ako štátnom zväzku. Už v sťažnosti sme poukázali na to, že územie štátneho zväzku býva tvorené územím členských štátov. Existenciu územia štátneho zväzku to však nespochybňuje. Rovnako nie je jasné, prečo by ju mal spochybňovať osobitný režim niektorých území alebo rozlišovanie vnútorných a vonkajších hraníc. Osobitný režim má napr. aj územie Kolubmijského dištriktu (the District of Columbia) v USA, ktorého súčasťou je hlavné mesto Washington, alebo zámorské územia vo vzťahu k bývalým koloniálnym mocnostiam, čo však nespochybňuje atribút štátnosti samotných týchto krajín.

Vyjadrenie NR SR uvádza, že “*základné princípy fungovania a vykonávania právomocí Európskej únie sú princípy subsidiarity a proporcionality, pričom vymedzenie právomocí EÚ sa spravuje zásadou prenesenia, z čoho vyplýva, že zatiaľ ide o tzv. odvodenú právomoc*”. Uvedené nijako nespochybňuje tézu o EÚ ako štátnom zväzku. Vyššie už bolo konštatované, že princípy subsidiarity a proporcionality je možné uplatňovať dokonca aj v decentralizovane usporiadaných unitárnych štátoch. Princípy subsidiarity a proporcionality tak, ako sú zakotvené v Zmluve o Ústave pre Európu, pritom poskytujú orgánom EÚ ešte širší priestor pre centralizáciu rozhodovacích právomocí ako ústavy niektorých zložených štátov, o ktorých štátnosti niet pochyb. Zmluva o Ústave pre Európu napr. uvádza: “*Podľa*

zásady subsidiarity koná Únia v oblastiach, ktoré nepatria do jej výlučnej právomoci, len v takom rozsahu a vtedy, ak ciele zamýšľané touto činnosťou nemôžu členské štáty uspokojivo dosiahnuť na ústrednej úrovni alebo na regionálnej a miestnej úrovni, ale z dôvodov rozsahu alebo účinkov navrhovanej činnosti ich možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie.” (čl. I-11, ods. 3) alebo “Podľa zásady proporcionality neprekračuje obsah a forma činnosti Únie rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie jej cieľov.” (čl. I-11, ods. 4) Oproti tomu Ústava USA je vo vzťahu ku kompetenciám centrálnej úrovne podstatne striktniejšia: “Právomoci, ktoré ústava nezverila Spojeným štátom, ani nezakázala štátom Únie, sú vyhradené jednotlivým štátom alebo ľudu.” (X. dodatok, ratifikovaný v roku 1791) Podobne ani argument o prenesení kompetencií nemožno považovať za niečo, čo by bolo v rozpore s existenciou štátneho zväzku. Zložené štáty totiž poznajú ako prenos kompetencií zdola nahor, tak zhora nadol. “Z hľadiska viacerých možností vzniku federatívneho štátu sú aj viaceré možnosti interpretácia otázok suverenity vo federácii. Ak vychádzame z toho, že subjekty federácie postupujú časť suverenity spoločnému federatívne štátu, tak môžeme hovoriť, že suverenita subjektov federácie je primárna (originálna) a suverenita federácie je odvodená, federácia preto vzniká zdola. Môže byť opačný prístup, ktorý je založený na primárnom postavení suverenity federácie. Každá forma federatívneho štátoprávneho usporiadania vznikala v konkrétnych historických podmienkach, ktoré determinovali vzťahy politické, ekonomické, národné a národnostné, kultúrne, ako aj vzťahy medzinárodnopolitickej povahy.” (Poslúch, M. – Cibulka, I: Štátne právo Slovenskej republiky, Heuréka, Šamorín 2003)

Poslednou konkrétnou námietkou Vyjadrenia NR SR je, že “*právna subjektivita Európskej únie, explicitne jej priznaná zmluvou, nejde na úkor právnej subjektivity jednotlivých členských štátov, vzhľadom na to, že mnohé politiky ostávajú vo výlučnej pôsobnosti jednotlivých členských štátov*”. Uvedené nijako nespochybňuje tézu o EÚ ako štátnom zväzku. V zložených štátoch nie je právna subjektivita členských štátov dotknutá právnou subjektivitou zloženého štátu alebo štátneho zväzku. Rozdelenie pôsobností medzi centrálnu úroveň a jednotlivé členské štáty je jedným z definičných znakov štátneho zväzku alebo zloženého štátu.

Žiadny z vyššie uvedených špecifických prvkov usporiadania EÚ teda nespochybňuje základnú tézu sťažnosti, že EÚ by v prípade nadobudnutia platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu bola štátnym zväzkom. NR SR vo svojom vyjadrení navyše nijako nešpecifikuje, ktorý z uvedených špecifických prvkov by mal brániť tomu, aby sme EÚ považovali za štátny zväzok.

NR SR vo svojom vyjadrení ďalej konštatuje, že “*väčšina vyššie uvedených atribútov je už v súčasnosti charakteristická pre Európske spoločenstvo, ktoré je základom Európskej únie, čiže nejde o znaky, ktoré Európska únia získa nadobudnutím platnosti zmluvy.*” K tomuto argumentu možno uviesť nasledovné:

- Vyššie sme preukázali, že špecifické atribúty EÚ spomínané vo Vyjadrení NR SR nie sú podstatné z hľadiska posúdenia charakteru EÚ ako štátneho zväzku. Z toho vyplýva, že pre posúdenie danej veci je v zásade irelevantné, či týmito atribútmi disponuje EÚ už v súčasnosti, alebo ich nadobudne až Zmluvou o Ústave pre Európu.
- Keď však argument z Vyjadrenia NR SR budeme formulovať širšie, možno položiť otázku, či znakmi, funkciami, inštitúciami a symbolmi charakteristickými pre štátny

zväzok disponuje EÚ už v súčasnosti, alebo ich nadobudne až Zmluvou o Ústave pre Európu. Ani v sťažnosti sme nepopierali skutočnosť, že viacerými z týchto znakov, funkcií, inštitúcií a symbolov disponuje EÚ už v súčasnej podobe. Na viaceré rozdiely medzi súčasným stavom a stavom po nadobudnutí platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu relevantné pre posúdenie charakteru EÚ ako štátneho zväzku sme upozornili v sťažnosti (časť **ad 3**, str. 8 – 10). Vyjadrenie NR SR na argumenty uvedené v tejto časti sťažnosti nijako nereagovalo a nevysporiadalo sa s nimi. Aj z tohto dôvodu možno preto argumentáciu sťažnosti v tejto veci považovať naďalej za preukázanú.

- Otázka, či EÚ už v súčasnosti disponuje podstatnými atribútmi štátneho zväzku alebo ich získa až platnosťou Zmluvy o Ústave pre Európu, resp. akou časťou týchto atribútov disponuje EÚ už v súčasnosti a akú časť získa až platnosťou zmluvy, nemôže byť jedinou relevantnou pri posudzovaní predmetnej veci. Skutočnosť, že EÚ bude možné v prípade nadobudnutia platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu považovať za štátny zväzok, má závažné právne dôsledky bez ohľadu na to, akou časťou z týchto atribútov disponuje EÚ už v súčasnosti. V sťažnosti sme sformulovali tézu, že po nadobudnutí platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu bude EÚ štátnym zväzkom. Ak je táto téza pravdivá, vyplýva z nej otázka, či je podľa Ústavy SR možný vstup do štátneho zväzku s inými štátmi iným spôsobom ako na základe ústavného zákona, ktorý sa potvrdí referendum. A ak to nie je možné, je potrebné zodpovedať aj otázku, kedy má byť takýto ústavný zákon prijatý a kedy sa má o ňom uskutočniť referendum. Jedinou logickou odpoveďou, ktorá sa v tejto súvislosti núka, je, že ústavný zákon o vstupe SR do štátneho zväzku s inými štátmi, ktorý by sa potvrdil referendum, je potrebné prijať práve pri ratifikácii Zmluvy o Ústave pre Európu.

- Keďže EÚ už v súčasnosti disponuje niektorými atribútmi štátneho zväzku, je potrebné preskúmať aj možnosť, či sa referendum o vstupe do štátneho zväzku podľa čl. 7 ods. 1 a čl. 93 ods. 1 Ústavy SR nemalo uskutočniť už skôr, napr. pri schvaľovaní vstupe SR do EÚ. Tu je však potrebné poznamenať, že daná vec doteraz nebola sporná, nikto právne relevantným spôsobom nespochybnil postup štátnych orgánov v tejto veci, ani nenamietal, žeby bol tento postup v rozpore s Ústavou SR, a preto je potrebné predpokladať, že štátne orgány SR postupovali pri ratifikácii prístupovej zmluvy v súlade s Ústavou SR. V tejto súvislosti poskytuje dostatočnú a presvedčivú argumentáciu pre uvedené tvrdenie vyššie citovaný článok R. Procházku:

“Z hľadiska uplatnenia čl. 7 ods. 1 ústavy je pritom bezpredmetné, či organizácia, ktorej členom sa SR stala v roku 2004 na základe aktu o pristúpení z doktrínálneho hľadiska vykazovala alebo nevykazovala znaky štátneho zväzku. Uplatnením čl. 7 ods. 2 ústavy národná rada kvalifikovanou väčšinou implicitne prijala taký výklad daného právneho kontextu, v zmysle ktorého EÚ v podmienkach Zmluvy o EÚ a Zmluvy o založení ES v znení jej neskorších zmien a doplnení nebola štátnym zväzkom pre účely čl. 7 ods. 1 ústavy. (To, či EÚ už je štátnym zväzkom de facto alebo sa ním stane až ústavnou zmluvou je preto z hľadiska ústavy bezpredmetné, de iure totiž platí rozhodnutie ústavodarcu z roku 2004. Zároveň to nič nemení na skutočnosti, že dôvody, pre ktoré národná rada nepovažovala EÚ v danej podobe za štátny zväzok považujeme za presvedčivé.) Tento postup sa opieral o súhlas pléna s dôvodmi prezentovanými predkladateľom v dôvodovej správe k ústavnému zákonu č. 90/2001 Z.z. (ďalej len “novela ústavy”).

V období schvaľovania prístupovej zmluvy boli totiž jednoznačne dané dôvody pre postup podľa § 86 písm. d) ústavy. Tieto dôvody formuluje dôvodová správa k novele ústavy nasledovne:

“... vzhľadom na to, že Európske spoločenstvá (Európske spoločenstvo uhlia a ocele,

Európske spoločenstvo a Európske spoločenstvo atómovej energie) sú právnickými osobami, ktoré požívajú v medzinárodných vzťahoch iba tú právnu spôsobilosť, ktorá je nevyhnutná na výkon ich funkcií ... a tiež aj vzhľadom na to, že ani Zmluva o Európskej únii nepriniesla zmenu vo formálnoprávnom postavení týchto troch spoločenstiev (vlastným subjektom zostávajú naďalej Európske spoločenstvá, nakoľko Zmluva o Európskej únii sa o otázke právnej subjektivity EÚ nezmieňuje a Európska únia pri svojej činnosti ani nevystupuje ako subjekt vnútroštátneho a ani ako subjekt medzinárodného práva), pokladajú predkladatelia za potrebné, aby ústavný text umožňoval Slovenskej republike, okrem vstupu do štátneho zväzku, v osobitnom ustanovení aj vstup do niektorej z voľnejších foriem združovania štátov.”

Dôvodová správa ako jeden z prameňov nachádzania účelu ústavnej úpravy ďalej uvádza, že pojem štátny zväzok je potrebné chápať ako “pojem definujúci taký štátny útvar, ktorý sa prezentuje navonok vlastnou medzinárodnoprávnu suverenitou (má oprávnenie vystupovať v medzinárodných vzťahoch voči druhým štátom) a štátny útvar, ktorý je zložený z viacerých štátov”, pričom “základom takéhoto štátneho útvaru je spoločná ústava, spoločné štátne občianstvo, spoločné vonkajšie štátne symboly a politicky ho navonok reprezentujú a riadia ústredné zväzové orgány.”

*Z uvedeného vyplýva, že **ústavodarca považoval za potrebné odlišiť vstup do ES a EÚ v podmienkach ich vtedajších (a doposiaľ platných) zmluvných základov od vstupu do štátneho zväzku práve z dôvodu absencie medzinárodnoprávnej subjektivity Únie ako predpokladu jej zvrchovaného pôsobenia v styku s inými subjektmi medzinárodného práva. Vo svetle čl. 1-6 niet najmenších pochyb o tom, že tento “nedostatok” ústavná zmluva bezozvyšku odstraňuje.***

Zároveň z dôvodovej správy vyplýva, že pre účely posúdenia, či sú splnené podmienky pre postup podľa čl. 7 ods. 1 ústavy, je podstatné to, či predmetný útvar má spoločnú ústavu, občianstvo, symboly a sústavu orgánov vykonávajúcich tak regulačné ako aj reprezentačné funkcie. Domnievame sa, že ani o týchto atribútoch nepripúšťa ústavná zmluva relevantné pochybnosti. Vo vzťahu k nej preto postup podľa čl. 86 písm. d) v spojení s čl. 7 ods. 2 ústavy stratil svoje právne opodstatnenie.” (Procházka, R.: cit. článok)

Vyššie uvedené potvrdzuje tézu, že EÚ po nadobudnutí platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu bude štátnym zväzkom pre účely čl. 7 ods. 1 Ústavy SR. Z hľadiska atribútov štátneho zväzku deklarovaných ústavodarcom pri novelizácii Ústavy SR v roku 2001 a pri schvaľovaní prístupovej zmluvy v roku 2003 možno dokonca tvrdiť, že tieto atribúty nadobudne v rozhodujúcej miere práve Zmluvou o Ústave pre Európu.

Ad Absentujúce vyjadrenia NR SR

*V sťažnosti sme konštatovali, že EÚ bude po nadobudnutí platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu štátnym zväzkom, pretože bude evidentne disponovať znakmi, funkciami, inštitúciami a symbolmi charakteristickými pre štátny zväzok (**ad 1**). NR SR vo vyjadrení neuviedla žiadne argumenty, ktoré by uvedené konštatovanie relevantne spochybnili. Vyjadrenie neposkytlo žiadnu odpoveď na otázku, čím by sa EÚ po nadobudnutí platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu líšila od štátneho zväzku a nevysvetlilo, aké ďalšie znaky, funkcie, kompetencie, inštitúcie a symboly by EÚ musela ešte nadobudnúť, aby sa štátnym zväzkom stala.*

V sťažnosti sme ďalej konštatovali, že Ústava SR nepripúšťa vstup SR do štátneho zväzku s inými štátmi inak ako na základe ústavného zákona, ktorý sa potvrdí referendum (**ad 2**). Poukázali sme v tejto súvislosti na to, že ak by chcel niekto spochybníť toto konštatovanie, musel by sa vysporiadať s otázkou či Ústava SR pripúšťa iný vstup SR do štátneho zväzku s inými štátmi. NR SR sa vo svojom vyjadrení k tejto otázke nijako nevyjadrila.

V časti **ad 3** sťažnosti sme vyslovili tézu, že keďže sa v SR referendum o vstupe do štátneho zväzku dosiaľ neuskutočnilo a SR by v prípade nadobudnutia platnosti Zmluvy o Ústave pre Európu bola súčasťou štátneho zväzku, logicky z toho vyplýva, že SR nemôže Zmluvu o Ústave pre Európe ratifikovať bez toho, aby bol zároveň schválený ústavný zákon o vstupe SR do štátneho zväzku s inými štátmi, ktorý by bol potvrdený referendum. Konštatovali sme zároveň, že ak by chcel niekto túto tézu spochybníť, musel by sa vysporiadať s otázkou, pri akej inej príležitosti by sa teda mal uplatniť postup podľa čl. 7 ods. 1 Ústavy SR, ak nie pri schvaľovaní Ústavy SR. Ani k tomuto problému sa NR SR vo svojom vyjadrení nijako nevyjadrila.

Rovnako vo Vyjadrení NR SR úplne absentuje vyjadrenie k tvrdeniu sťažovateľov, že postupom NR SR pri ratifikácii Zmluvy o Ústave pre Európu bolo porušené ich základné právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo (čl. 30 ods. 1 Ústavy SR) v spojení s čl. 7 ods. 1, čl. 93 ods. 1 a čl. 2 ods. 1 Ústavy SR. (časť II. sťažnosti)

Vzhľadom na vyššie uvedené trváme na obsahu sťažnosti v plnom rozsahu, dôvody uvedené v nej považujeme za preukázané a Vyjadrením NR SR nespochybnené a žiadame Ústavný súd SR, aby rozhodol vo veci tak, ako je navrhnuté v časti V. sťažnosti.

JUDr. Matúš Petřík
advokát

V Bratislave dňa 16. januára 2006.